

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39

Fylke: Finnmark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Kvalsund

Emne: Höitidsmat ved familefester

Bygdelag: Kvalsund

Oppskr. av: Georg Johansen

Gard: Kroa

(adresse): Kvalsund

G.nr. ~~xxxxxxx~~ mtr.nr.1043
Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Skikken er meget godt kjent blant norske ~~og da~~
Barselmat er en tradisjon heroppe.
2. Som oftest kom de enkeltvis.
3. Såvitt en vet er der sjelden at der er noen konferanse om dette.
4. Såvitt en kan huske pleide en å gå med barselmat fra 3. dag og utover.
5. Det ble båret barselmat kun engang.
6. Som barselmat var rømme eller risgraut det alminde -
lige som var brakt barselkvinden
7. Skikken her er å gå kun engang.
8. Det var mest brukt krus: Tallerken, fat av og til
krusskål.
9. All mat kaldes barselmat.
10. Det var som oftest husmoren som gikk med med maten.
11. Mannen gikk som oftest aldri med i slike tilfeller,
men tror ikke at det syntes usømmelig om mannen fulg -
te med.
12. Hvis husmoren selv gikk med grauten eller barselmaten
ble der selvsakt servering. Der var ingen forskjell
på gutt eller pike.
13. Der er ingen benevnelse på denne servering.
14. Barsöl er aldri brukt heroppe
15. Det er sjelden det blir brakt mat til ugifte mödre.
16. Fra 1920 åra ble der også brakt kaker, blomster m.v.
men barselgraut er fremdeles i bruk.
17. Har aldri vært gitt gave til nyfötte, og er ingen skikk
hos oss. Enkelte tilfeller ga man til en som var dårligstil -
stillet litt barneklær.
18. Dette gjelder fremdeles.

19. Da barnet var hjemmedøpt ble der ikke foretatt noe servering eller gjestebud. Ved kirkedåpen har det alltid vært skikk å holde et lite selskap for fadderne og den nærmeste familie.
20. Dåpselskap har aldri vært kalt barsel.
21. Dåpsgave er almindeligt heroppe. Der var ingen fast spiseseddel.
22. Alle som var buden til selskap burde ha en gave med til barnet, og der er ikke forlangt noe særskilt av den som holt barnet til dåpen
23. Dåpsgave er brukt fremdeles
- B. Födelsdag
24. Födelsdag er feiret fra de elste tider, særlig av norske og er fremdeles gjeldende
25. Födelsdag holdes av en del hvert år. Ved runde tall er der større tilstelning
26. I eldre tider var almindelig skikk at en blir innbutt. I senere tid sees dette bortfalt og enhver som har lyst å komme for å ønske tillykke er velkommen.
27. Födelsdagsgave er meget almindeligt og gies av alle som kommer.
28. Noen spesiell rett til födelsdagen var ikke gjeldende. Som oftest kom de fleste etter middagen og var utover natten.
29. Det almindelige var kaffe med blötkake og kaker, senere på kvelden sjokolade med smörbröd. Lys på kaken er lite brukt, i få tilfeller på barns födelsdag.
- Konfirmasjon konfirmasjonsselskap
30. Såvitt en vet har ~~födelsdagsselskap~~ vært holt fra de elste tider
31. Der holdes fremdeles konfirmasjonsselskap.
32. Prest og lærer er faste inbudne. Familie og gode venner blir inbudne.
33. Alle som var inbudne hadde gaver med og dette er fremdeles gjeldende.
34. Det er almindelig og gi gaver også av ikke inbudne.
35. Der var ingen bestemte retter eller kaker. På landet hvor der ingen baker var må en selv bake.
- D. Bryllupp
36. Forlovelsesgjestebud er kalt forlovelsesgilde, og er delvis holt fra de elste tider. Lite brukt av samer,
37. Der er lite forandring i dette gilde fra de elste tider.

38. Såvitt vites var det almindelig å holde bryllup kun den dagen de var viet. Det heter å holde bryllup.
- a. Der ble servert middag og ettermiddagskaffe for de som fulgte brudedefølget og den nærmeste familie.
- Utpå ettermiddagen kom flere inbudne og der blir servert kaffe og kaker. senere sjokolade med smörbröd, og for de siste nattkaffe. Nu er det skik at en går uten inbydelse for å gratulere, og disse blir behandlet ~~xx~~ som ikke inbudne.
- b. Ingen faste retter eller rekkefølge.
- c. Var aldri på tale å servere noe ekstra ved hvert bryllup,
- d. Bortfaller da bryllup kun holdes en dag.
39. Bryllupsgave var almindelig, og man ga etter evne. Senere har flere slått seg sammen for å gi en større gave.
40. Har aldri vært på tale å pynte smöret særskilt.
41. Bemannen er ikke brukt heroppe, og noen insamling av kjøtt er ikke ~~brukt~~ kjent. Derimot hadde man en roper ~~xxx~~ i gamle dage som stod ved et bord og ropte hvormeget enhver gav. Det var kun ~~bnnkt~~ av samer.
42. Der var ingen benevnelse på sending, der ble sakt bryllupsgave.
43. En hadde som oftest gaven med seg når en gikk til selskap.
44. Var man ikke tilsyede på bryllupsdagen var det ingen ting i veien for at en gikk dagen etter med gaven og ~~xxxvaxx~~ da var det servering, men noen navn på dette vra det ikke.
45. Heimadsending er ikke brukt heroppe.
46. Som oftest husmora.
47. Fler dagens bryllup har aldri vært holt heroppe.
48. Bryllup på hotell er sågodtsom ikke brukt.
49. På landsbyggen hvor der ikke var prest og han bor i by, pleier forlovede titt og ofte reise til byen for å bli viet.
50. Etter vielsen i byen reiser de hjem og holder bryllup på vanlig måte som forannemnt .
51. Holde fest på årsdagen er sjelden brukt. Kan muligens hende av og til for sine egne og nærmeste familie en kveldstunn. Sölv og gullbryllup blir som eftest holt.
- Gravöl.
52. Geavöl er ikke holt heroppe, dog i svært få tilfeller.
53. Flere dagers gravöl er aldri brukt heroppe.

- 54. Måltider for gravöl er lite brukt heroppe.
- 55. Der var ingen forskjell på mat ved gravöl.
Heroppe heter det begravelse.
- 56. Var intet hovedmål.
- 57. Det heter her begravelse, og disse holdes som oftest hjemme for de som har lyst og komme. Der blir som oftest servert sjokolade og senere kaffe. med smörbröd og kaker.
- 58. Sendinger ved begravelse brukes ikke. Derimot er kranse meget almindeligt.
- 59. Har såvitt ~~ikke~~ en vet ikke vært brukt.
- 60. Har aldri vært brukt.
- 61. Det var ingen forskjell på gift eller ogift og graut har aldri vært brukt heroppe.
- 62. Flere dags gravöl har aldir vært brukt.
- 63. Alkohol i gravöl er ikke brukt.
- 64. En har ikke lakt merke til at der er noe forskjell på tradisjonen ved begravelse med hensyn til hjemme - brygning.
- 65. Som nemnt under spørsmål 57.
- 66. Alkohol ved begravelse er fremdeles ikke brukt.
- 67. Har aldri vært holt begravelsesmiddag på hotell.
- 68. Skriftlig inbydelse er lite brukt
- 69. Det var av og til avertert dödsfall i aviserne fra 1870 åra. Etter år 1900 ble det brukt i større grad. Fra 1920 åra er det almindelige å avertere dödsfall i avisene.

Nye fester

- 70. Det har aldri vært noen tradisjon med mat 17. mai.
- 71. Morsdagen blir i ordets rette betydning ikke feiret, men de fleste barn husker henne med en liten hilsen eller gave. Er der voksne dötre hjemme kan de alve en kake til ære for hende. Er brukt noe fra første dag.
- 72. Farsdagen er ikke feiret, det er med denne som med morsdagen.
- 73. Noen bestemt better eller kake er ikke brukt.
- 74. Da der kjøpes mange ukeblade er disse i de fleste tilfeller der taes opskrifter fra. Likeså kakeböcker som er å få i handelen. Baker blir aldri benyttet
- 75. Begge gægene er kjent gjennom avisene.

Lærer Anders Larsen har vært mangeårig lærer hos oss.

Forövrig har lærer Anders larsen skrevet en liten bok om sjösamerne, som en anmodes å lese.